

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał wnioskodawczynię A. G. (1) do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lutego 2015 r. do 28 lutego 2015 r. w łącznej kwocie 792,52 zł z tytułu renty rodzinnej oraz odsetek za okres od 21 lutego 2015 r. do 15 maja 2015 r. tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 14,59 zł.

/decyzja – k. 194 akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona A. G. (1) w dniu 12 czerwca 2015 r. i wskazała, że decyzja jest dla niej krzywdząca. Dodała, że dopełniła wszystkich formalności by pobierać rentę rodzinną do dnia 28 lutego 2015 r. przyznaną na mocy decyzji z dnia 25 września 2014 r.

/odwołanie – k. 2 – 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W skazał w uzasadnieniu, że wnioskodawczyni urodziła się (...) i osiągnęła wiek 25 lat w dniu 23 stycznia 2015 r. Dodał, że ubezpieczona rozpoczęła naukę na studiach magisterskich w dniu 28 lutego 2013 r.. Nauka miała trwać 1,5 roku, a więc winna zakończyć się w czerwcu 2015 r.. Tymczasem ubezpieczona przebywała na urlopie okolicznościowym, a naukę ukończy dopiero w 2016 r.

/odpowiedź na odwołanie – k. 17/

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawczyni urodziła się (...)

/bezsporne/

Decyzją z dnia 26 września 2013 r. ZUS przyznał wnioskodawczyni rentę rodzinną po zmarłym w dniu 26 lipca 2013 r. ojcu A. G. (2) do 30 września 2014 r. pod warunkiem nauki. Na odwołanie decyzji ZUS o przyznaniu wnioskodawczyni renty rodzinnej znajdowało się pouczenie, z którego wynikało m.in., że osoba pobierająca rentę rodzinną lub część tej renty przysługującą dziecku – po ukończeniu 16 roku życia – zobowiązana jest powiadomić o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły – uczelni, a jeżeli uczy się nadal – zobowiązana jest do nadesłania zaświadczenia z w/w szkoły – uczelni z podaniem terminu programowego jej ukończenia. Na wniosek jednej z osób uprawnionych do renty rodzinnej następuje wyłączenie jej z kręgu osób uprawnionych, a prawo do renty i jej wysokość ustala się ponownie z pominięciem wnioskodawcy. Poza tym przedmiotowa decyzja zawierała pouczenie, że osoba, która pobrała nienależne jej świadczenie, jest zobowiązana do zwrotu. Za kwoty nienależnie pobrane uważa się świadczenia wypłacane mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie do nich prawa albo wstrzymanie wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania oraz świadczenia lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych wypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenia, a także wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

/decyzja – k. 121/ 122 akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawczyni przedmiotową rentę na podstawie zaświadczenia z dnia 30 lipca 2013 r. wystawionego przez Politechnikę (...), którym to zaświadczeniem został potwierdzony fakt kontynuowania nauki przez odwołującą. W w/w zaświadczeniu wskazano, że ubezpieczona jest studentką studiów magisterskich na kierunku nanotechnologia od 28 lutego 2013 r. Nauka trwa 1,5 roku. Termin ukończenia studiów przewidziano na 2014 r.

/zaświadczenie – k. 11 akt ZUS/

Następnie decyzją z dnia 25 września 2014 r. ZUS przedłużył ubezpieczonej wypłatę renty rodzinnej do dnia 28 lutego 2015 r. pod warunkiem nauki. Podstawą do wydania w/w decyzji było zaświadczenie wystawione przez Politechnikę (...) którym to zaświadczeniem został potwierdzony fakt kontynuowania nauki przez odwołującą. W w/w zaświadczeniu wskazano, że ubezpieczona jest studentką studiów magisterskich na kierunku nanotechnologia od 28 lutego 2013 r. Nauka trwa 1,5 roku. Termin ukończenia studiów przewidziano na 2015 r. Z dniem 18 września 2014 r. ubezpieczona została skierowana na powtarzanie 3 semestru.

/decyzja – k. 167 – 168 akt ZUS, zaświadczenie – k. 165 akt ZUS/

Politechnika (...) zaświadczeniem z dnia 20 stycznia 2015 r. wskazała, że ubezpieczona kontynuuje naukę na kierunku nanotechnologii od dnia od 28 lutego 2013 r. na studiach magisterskich. Wskazano, że jest ubezpieczona jest wpisana na II rok studiów, na 3 semestr studiów. Termin ukończenia studiów przewidziano na 2015 r. Wskazano, że obecnie przebywa na urlopie okolicznościowym.

/zaświadczenie – k. 178 akt ZUS, k. 5/

Ubezpieczona złożyła w dniu 19 lutego 2015 r. wniosek o wypłatę renty rodzinnej do września 2015 r. powołując się na zaświadczenie z dnia 20 stycznia 2015 r. i wskazując, że udzielono jej urlopu w związku z wyjazdem zagranicznym w ramach studenckiego programu E. w okresie od 7 lipca 2014 r. do 7 lipca 2015 r.

/wniosek – k. 179 akt ZUS, zaświadczenie o skierowaniu na wyjazd w ramach programu E. – k. 7 – 10/

Decyzją z dnia 12 lutego 2015 r. ZUS I Oddział w Ł. wstrzymał A. G. (1) rentę rodzinną od 1 marca 2015 r. r. tj. od najbliższego terminu płatności świadczenia.

/decyzja – k. 186 – 187 akt ZUS/

Politechnika (...) zaświadczeniem z dnia 24 kwietnia 2015 r. wskazała, że ubezpieczona kontynuuje naukę na kierunku nanotechnologii od dnia od 28 lutego 2013 r. na studiach magisterskich. Wskazano, że jest ubezpieczona jest wpisana na II rok studiów, na 3 semestr studiów. Termin ukończenia studiów przewidziano na 2016 r. Wskazano, że wnioskodawczyni przebywa na urlopie okolicznościowym w okresie od 20 stycznia do 30 września 2015 r.

/zaświadczenie – k. 199 akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 15 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał wnioskodawczynię A. G. (1) do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lutego 2015 r. do 28 lutego 2015 r. w łącznej kwocie 792,52 zł z tytułu renty rodzinnej oraz odsetek za okres od 21 lutego 2015 r. do 15 maja 2015 r. tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 14,59 zł.

/decyzja – k. 194 akt ZUS/

Wnioskodawczyni w dniu 15 października 2015 r. ukończyła studia magisterskie na Politechnice (...) na wydziale chemii na kierunku nanotechnologii z wynikiem celującym.

/dyplom – k. 23/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie wyżej powołanych dokumentów, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, a Sąd nie znalazł podstaw do tego, ażeby z urzędu odmówić im wartości dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 68 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 748) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat,
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl ust. 2 art. 68, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zasadniczym celem przyznania prawa do renty rodzinnej jest dostarczenie środków utrzymania dzieciom rencisty, które w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania. Istotą bowiem renty rodzinnej jest umożliwienie odbycia i ukończenia nauki przez osobę uprawnioną. Powyższe dowodzi jednoznacznie, iż konieczną przesłanką pobierania świadczeń z tytułu renty rodzinnej jest nauka w szkole.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 i ust. 2 w/w ustawy, osoba, która nienależnie pobrała świadczenie, obowiązana jest do jego zwrotu, przy czym za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczone o braku prawa do ich pobierania, bądź też świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Szczególnie istotnym elementem regulacji art. 138 ust. 2 pkt 1 jest wymóg pouczenia osoby pobierającej świadczenia o braku prawa do pobierania świadczenia (w ogóle lub w określonej wysokości). Obowiązek pouczenia spoczywa na organie rentowym. Realizacja wspomnianego obowiązku odbywa się na różne sposoby, rozpowszechnioną formą jest zamieszczanie szczegółowych pouczeń na drukach wniosków o świadczenia, względnie decyzji ZUS. Jak wskazuje się w orzecznictwie (w tym m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23.04.2013 r., sygn. III AUa 504/12, LEX nr 131476) pouczenie powinno być wyczerpujące i zawierać informację o obowiązujących w dniu pouczenia zasadach zawieszalności prawa do świadczeń. Pouczenie nie może być abstrakcyjne, obciążone brakiem konkretności, a w szczególności nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń (takie pouczenie nie mogłoby zostać uznane za należyte i rodzące po stronie świadczeniobiorcy obowiązek zwrotu świadczenia).

Z mocy art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

W rozpoznawanej sprawie decyzją z dnia 15 maja 2015 r. organ rentowy ustalił, iż ubezpieczona w okresie od 1 lutego 2015 r. do 28 lutego 2015 r. pobrała nienależne świadczenia oraz, iż jest ona zobowiązana do jego zwrotu. Decyzja ta została odwołaniem zaskarżona przez ubezpieczoną.

W sprawie bezspornym było, że wnioskodawczyni urodzona w dniu (...), 25-ty rok życia ukończyła będąc na ostatnim, to jest II roku studiów w szkole wyższej. Przepis art. 68 ustawy o emeryturach i rentach używa sformułowania, iż renta rodzinna przysługuje w takim wypadku „do zakończenia tego ostatniego roku studiów”. Ocena uprawnień wnioskodawczyni do renty jest zatem uzależniona od ustalenia czy ubezpieczona była na ostatnim roku studiów i kiedy planowany był termin zakończenia szkoły.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego w kwestii wykładni i stosowania przepisu art. 68 utrwalili się poglądy, iż ustalenie daty, w której dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, następuje na podstawie wpisu na ostatni rok studiów dokonanego na podstawie regulaminu obowiązującego daną uczelnię. W regulaminie określa się również indywidualny tok studiów, w którym daty rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych semestrów i lat studiów nie muszą zbiegać się z datami obowiązującymi ogół studentów. W każdym wypadku regulamin uczelni decyduje o tym, na którym roku studiów studiuje dany student. /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006 r. sygn. I UK 265/05, opubl: Prawo Pracy rok 2006, Nr 7-8, str. 53; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2007 r. sygn. II UK 15/07, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2008, Nr 19-20, poz. 295, str. 841; a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 czerwca 2006 r. sygn. III AUa 487/06, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 2009, Nr 1, str. 77/.

Wnioskodawczyni programowo studia powinna była zakończyć w 2015 r. Jednakże nie ukończywszy 3 semestru ubezpieczona przebywała na urlopie okolicznościowym od 20 stycznia 2015 r. do 30 września 2015 r. Wnioskodawczyni w dniu 15 października 2015 r. ukończyła studia uzyskując tytuł magistra.

Kolejną kwestią, która wymaga rozważenia w niniejszej sprawie jest to, czy fakt, że ubezpieczona przebywała na urlopie okolicznościowym ma wpływ na jej prawo do renty rodzinnej.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem student w czasie urlopu dziekańskiego kontynuuje naukę w szkole w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) – obecnie obow. art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) co oznacza, że nie traci prawa do renty rodzinnej, niezależnie od tego z jakich przyczyn udzielono tego urlopu. Fakt, że okres urlopu dziekańskiego "jest wolny od nauki na wyższej uczelni", i nie ma przeszkód, aby podjąć w tym czasie zatrudnienie, nie ma - na tle przedstawionej wykładni omawianego przepisu – znaczenia prawnego. Sama w sobie możliwość podjęcia pracy przez studenta w czasie urlopu dziekańskiego nie ma wpływu na prawo do renty rodzinnej, która wypłacana jest w związku z nauką w szkole, także w szkole dla pracujących. (por. wyrok SN z dnia 3 października 2000 r. w sprawie II UKN 739/99 – OSNP 2002/9/215, OSNP – wkł. 2001/5/7, (...), OSP 2003/2/26).

Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie I UK 414/13 (OSNP 2015/8/115, Lex nr 1483946) i wskazał, że przez naukę w szkole, o której mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s., rozumie się naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (publicznych i niepublicznych), szkołach wyższych (państwowych i niepaństwowych), szkołach prowadzonych przez Kościół (...), a także pozaszkolnych formach kształcenia, doksztalcania bądź doskonalenia zawodowego (np. w ramach różnego rodzaju kursów lub praktyk zawodowych). W grę wchodzi wszelkie formy kształcenia w systemie stacjonarnym, zaocznym, wieczorowym i korespondencyjnym. Renta rodzinna przysługuje również słuchaczom studiów doktoranckich i studiów podyplomowych.

Dodał, że okres pobierania nauki, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s., obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach objętych programem nauczania, ale także okres wakacji, urlopu zdrowotnego dla ucznia szkoły średniej czy urlopu dziekańskiego dla studenta wyższej uczelni, jak również przerw w edukacji wynikających ze skreślenia z listy uczniów i ponownego przyjęcia w ich poczet. Bez znaczenia pozostaje przyczyna wydłużenia czasu nauki czy studiowania, ale za niewystarczające należy uznać samo zapisanie się do szkoły lub na studia, jeżeli dziecko nie uczestniczy w żadnych zajęciach, nie pisze prac kontrolnych, nie uzyskuje zaliczeń i nie przystępuje do egzaminów, co ostatecznie powoduje skreślenie go z listy uczniów czy studentów.

Możliwość przedłużenia wypłaty świadczenia rentowego po osiągnięciu przez uprawnionego wieku 25 lat uzależniona jest nie tyle od formalnego wpisu na listę studentów ostatniego roku studiów w szkole wyższej ile od rzeczywistego studiowania na tymże roku. Również osoby, które ukończyły 25. rok życia w trakcie rzeczywistego, zgodnego z

regulaminem uczelni pobierania nauki jednocześnie na przedostatnim i ostatnim roku studiów, zachowują prawo do renty rodzinnej, ale tylko do zakończenia tego roku akademickiego.

A zatem mając na względzie powyższe należy wskazać, że fakt przebywania przez ubezpieczoną na urlopie nie ma wpływu na jej prawo do renty rodzinnej w oparciu o art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż zachowuje wszystkie prawa studenta. Dlatego też w ocenie Sądu ubezpieczona miała prawo do renty do dnia 28 lutego 2015 r.

Reasumując, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i pouczeniem doręczyć organowi rentowemu wypożyczając akta rentowe wnioskodawczyni.